

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2020-03-20
Besvaras senast
2020-04-03

Till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:372 Sveriges feministiska utrikespolitik

År 2020 är det 25 år sedan 189 av FN:s medlemsstater samlades för att anta den så kallade Beijingplattformen om kvinnors och barns rättigheter. 25-årsjubileet innebär ett tillfälle att utvärdera hur långt vi har kommit och hur långt vi har kvar i den långa och svåra kampen för kvinnors rättigheter.

För att uppnå FN:s mål om kvinnors rättigheter och jämställdhet krävs konkreta åtgärder för att förbättra kvinnors villkor. Vid FN:s fjärde kvinnokonferens i Beijing år 1995 antogs en handlingsplan för kvinnors rättigheter. Medan kvinnokonventionen talar om för världens länder vad som ska uppnås, anger handlingsplanen från Beijing hur det ska uppnås.

Tidigare världskonferenser för kvinnors rättigheter hade hållits 1975 i Mexico City, 1980 i Köpenhamn och 1985 i Nairobi. Mötet i Beijing ledde till antagandet av handlingsplanen, som egentligen heter Beijing Platform for Action.

Deltagarna på konferensen enades om tolv fokusområden som FN:s medlemsstater aktivt bör arbeta för i syfte att påskynda kvinnors rättigheter och jämställdhetsarbetet världen över. De områden man enades om i Beijing var följande: Feminisering av fattigdom, kvinnors rätt till utbildning, kvinnors hälsa, våld mot kvinnor, väpnade konflikter och deras konsekvenser för kvinnor, kvinnors ekonomiska ställning, kvinnors inflytande, organisering av jämställdhetsarbete på nationell nivå, kvinnors mänskliga rättigheter, kvinnor och medier och flickebarnets situation.

Många medlemsstater i FN som inte alls respekterar kvinnors rättigheter har nämligen skrivit under FN:s deklarationer om kvinnors rättigheter, men de har inte ratificerat Cedaw. Länder som exempelvis Iran, Nauru, Palau, Somalia, Sudan och Tonga men också USA, Saudiarabien med flera har inte gjort det.

”Kvinnors rättigheter har konstant hamnat efter andra rättigheter och friheter hos regeringar som tror att de kan använda sig av en slags ’läpparnas beaktelse’ utan att göra något i verkligheten för att skydda rättigheterna hos halva befolkningen”, säger Kumi Naidoo, generalsekreterare för Amnesty International. ”Vad som är än värre är att många av världens ledare har attackerat kvinnors rättigheter. De driver på en utveckling som förnekar kvinnor deras grundläggande rätt till jämställdhet.”

Det torde inte vara hart när omöjligt att tillsätta en kommission för att utreda och blottlägga den könsapartheid, de missförhållanden och de skeva maktförhållanden som råder mellan könen i många av FN:s medlemsstaters nationella lagstiftning; även om man kanske inte skulle få ett omedelbart gehör för ett sådant krav. Men det skulle kunna vara en utgångspunkt för en fortsatt och intensifierad internationell kamp för kvinnors och barns rättigheter och mot de regimer som i dag bedriver en aktiv kamp mot kvinnors rättigheter.

Den i praktiken islamistiske diktatorn i Turkiet, Erdoğan, har nyligen kommit med förslag att flickebarn som har blivit våldtagna kan undslippa skammen som våldtagen genom att tvingas till giftermål med våldtäktsmannen.

I södra Egypten dog en tolvårig flicka efter könsstympning (FMG) i slutet av januari 2020. På senare år har det förekommit fall där flickor förblött till döds efter de fruktansvärda ingreppen könsstympning. Det har skapat olika tidningsrubriker runt om i Egypten. I december 2016 dömde en egyptisk brottsdomstol två läkare och modern till en 17-årig flicka som dog efter FGM till endast ett års husarrest vardera, en dom som väckte skarp kritik från aktivister.

”Domarna själva är inte övertygade om att kvinnlig omskärelse är ett brott som bör bestraffas”, förklarade Reda el-Danbouki, som är en egyptisk advokat, människorättskämpe och chef för Women’s Center for Guidance and Legal Awareness. ”De är milt överseende när det gäller fall som handlar om våld mot kvinnor”, förklarade han på organisationens hemsida.

Men Egypten är inte det enda land där dessa förbrytelser begås mot flickor. Enligt Världshälsoorganisationen, WHO, är ca 140 miljoner flickor och kvinnor i världen könsstympade. Majoriteten av dessa kvinnor och flickor lever i afrikanska länder. Trots att könsstympning har varit förbjudet sedan 1982 i Sverige har lagen endast resulterat i två fällande domar. Socialstyrelsen har förklarat att mörkertalet är stort.

Om Sverige ska förtjäna sitt anseende som ”världens mest jämställda land” bör Sverige både på hemmaplan och internationellt bekämpa kvinnoförtrycket och förtyck i hederns namn i form av barnäktenskap, könsstympning, tvångsäktenskap och andra former av könsapartheid. Jag vill att Sverige ska fortsätta att vara en ledstjärna i den internationella kampen för kvinnors rättigheter.

Enligt Unicef är det omöjligt att veta det exakta antalet barnäktenskap i världen eftersom så många inte registreras och eftersom äktenskapen är informella. Enligt den senaste statistiken har mer än 650 miljoner kvinnor i världen ingått äktenskap som barn.

I södra Asien har antalet barnäktenskap minskat avsevärt till följd av förändringsarbete som genomförts i Indien. Risken att en flicka i södra Asien gifter sig före sin 18-årsdag har minskat från 50 procent till 30 procent. Det går alltså att förändra situationen.

En stor del av de kvinnor och flickor som gift sig som barn bor i Afrika söder om Sahara. Där gifter sig en tredjedel av alla flickor före sin 18-årsdag. De flesta lever i fattigdom på landsbygden. Då det totala antalet flickor i Afrika förväntas stiga från dagens 275 miljoner till 465 miljoner år 2050 behövs det mer långsiktiga åtgärder för att antalet barnäktenskap ska minska. Om den negativa trenden med långsam minskning av barnäktenskap och fortsatt ökning av antalet flickor fortsätter beräknas Afrika år 2050 vara den del av världen där nästan hälften av alla barnäktenskap sker.

Ett särskilt vedervärdigt uttryck för förtrycket av kvinnor och barn kunde vi den 18 mars i år bevittna i ett tv-program om mordet på Zaida Catalan, som just arbetade för FN med att kartlägga och bekämpa massvåldtäkter på barn i Kongo.

En del exempel visar dock att det är möjligt hejda en negativ utveckling också på den afrikanska kontinenten. Etiopien tillhörde förut ett av de länder med högst andel barnäktenskap i världen. De senaste tio åren har förekomsten av barnäktenskap sjunkit med en tredjedel. Det finns alltså hopp.

Det är kvinnliga aktivister som stått för rubrikerna under 2018. Kvinnoledda grupper som Latinamerikas Ni una menos har mobiliserat en massrörelse för kvinnors rättigheter i en omfattning som inte skådats tidigare i världen. I Indien och Sydafrika begav sig tusentals kvinnor ut på gatorna för att protestera mot sexuellt våld. I Saudiarabien respektive Iran har kvinnliga aktivister riskerat att gripas när de kämpat mot förbudet att köra bil och mot att bära den obligatoriska slöjan. I Argentina, Irland och Polen har demonstranter mobiliserat i stora skaror för att kräva ett slut på förtryckande abortlagar. I USA, Europa och Japan anslöt sig miljoner till den andra metoo-ledda Womens March för att kräva ett slut på kvinnohat och övergrepp.

Det är uppenbart att en rad medlemsländer inte tar de dokument som de undertecknat om kvinnors och barns rättigheter på allvar. De blir till en läpparnas bekännelse. Så är situationen i till exempel Pakistan. Landets konstitution har en rad vackra formuleringar om kvinnors rättigheter och jämställdhet, men ingenting händer när det gäller att förverkliga dessa.

Andra försöker smita undan sina åtaganden genom att hänvisa till kultur och religion och några, som till exempel Iran, Saudiarabien, Förenade Arabemiraten med flera erkänner helt enkelt inte att kvinnor ska ha samma rättigheter och ratificerar inte överenskommelser man diskuterat och kommit överens om i kvinnokonventionen.

I en rad sammanhang har flera av de mäktigaste männen i världen öppet uttryckt sitt kvinnoförakt. Är det någonstans vårt lands feministiska utrikespolitik ska synas och märkas så är det i kampen mot könsapartheid i stater som Iran, Saudiarabien med flera.

På det ideologiska planet, där kvinnofientligheten frodas, måste vi rikta oss mot de välformulerade hycklarna och de fräcka kvinnofientliga populisterna som blivit så vanliga inte minst inom den internationella politiken.

Sverige har undertecknat FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och FN:s deklaration om kvinnans och barnets rättigheter och menat allvar med detta. I Sverige gäller svensk lag. Alla ska – undantagslöst – ha samma rättigheter och skyldigheter. I Sverige tar vi FN:s deklaration om mänskliga rättigheter på allvar, vill vi gärna tro. I Sverige menar vi att alla andra också ska göra det. Men så ser det inte ut i stora delar av världen. I många länder råder mycket hårda patriarkala förhållanden som tar sig uttryck i sharialagar, som är starkt diskriminerande gentemot kvinnor.

Det finns länder som undertecknat FN:s deklarationer men som struntar i dem och till och med stiftar och praktiserar egna nationella lagar som berövar kvinnor deras rättigheter, vilket i många fall innebär grovt våld mot kvinnor. I sin nationella lagstiftning bryter de ogenerat mot internationell lag.

Jag anser att regeringar som i sin nationella lagstiftning öppet kränker mänskliga rättigheter inte bör ha samma rättigheter som andra medlemstater i FN. Faktum är att kriget mot hundratals miljoner flickor och kvinnor – i form av barnäktenskap, könsstympning, hedersförtryck, oskuldskontroller

genomförda av moralpolis (myndighetsanställda eller självutnämnda) – pågår obehindrat just med stöd av olika medeltida föreställningar i stora delar av världen.

Stater som i sin nationella lagstiftning bryter mot internationell lag om kvinnors och barns rättigheter eller till och med bedriver ett lågintensivt krig mot barn och kvinnor inte bör ha samma status i FN som andra stater.

Jag menar därför att Sverige i FN och i EU ska kräva att dessa länder utsätts för någon form av repressalier om de inte ändrar sina nationella lagar så de står i överensstämmelse med vad FN säger om mänskliga rättigheter. En sådan åtgärd är till exempel att tills vidare låta dessa länder bara ha observatörsstatus i FN:s generalförsamling tills de har ändrat och rättat till de av sina nationella lagar som strider mot FN:s olika internationella konversationer om mänskliga fri- och rättigheter.

Med anledning av detta vill jag fråga utrikesminister Ann Linde:

1. Avser Sverige att i FN och andra internationella organ driva en kraftfull politik för kvinnors och barns rättigheter och förmå de länder som inte respekterar dessa rättigheter att vidta konkreta åtgärder i sin nationella lagstiftning så att den stämmer överens med internationell lag när det gäller kvinnors och barns rättigheter?
2. Kommer Sverige att verka för att det i FN bildas en kommitté eller en kommission med juridisk kompetens och kompetens när det gäller mänskliga rättigheter som kartlägger de länder vars nationella lagstiftning strider mot barns och kvinnors rättigheter – länder som exempelvis tillåter barnäktenskap eller tillåter att våldtäktsmän undkommer straff om de gifter sig med offret?
3. Vilka kraftfulla insatser avser Sverige i egenskap av ett land som förklarat sig föra en feministisk utrikespolitik att göra i alla tänkbara internationella sammanhang när det gäller att försvara hundratals miljoner flickors och kvinnors elementära rättigheter, rättigheter som de inte får del av eftersom de har haft oturen att födas i olika typer av diktaturer som praktiserar könsapartheid?

.....

Amineh Kakabaveh (-)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welanders